

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ

Медицински факултет

Факултет: Медицински

Катедра: Педиатрия и медицинска генетика

Професионално направление: 7.4. Обществено здраве

Специалност: Медицинска речева и езикова патология

ОПИСАНИЕ НА УЧЕБНА ПРОГРАМА

1. **Наименование на учебната програма:** Въведение в Медицинската речева и езикова патология (МРЕП)

2. **Код на учебната програма:** МРЕП07

3. **Тип на учебната програма:** задължителна

4. **Степен на обучение:** магистър

5. **Година на обучение:** 2022/2023

6. **Семестър:** първи

7. **Брой ECTS кредити:** 4.8

8. **Име на лектора:** Проф. Д-р Добринка Георгиева; х.ас. за практическите упр – х. ас. Гергана Димова

Очаквани учебни резултати резултати от обучението по учебната програма – усвоени знания, умения, компетенции (цели)

1. **Студентите ще знаят (знания):**

- ✓ Какво представлява професията на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Основната терминология, която описва функциите и компетенциите на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Ще познават обхвата на практиката на медицинския речеви и езиков патолог;

- ✓ Класификации на комуникативните нарушения, които се изучават от медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ За ефекта на комуникативните нарушения върху качеството на живот на лицата с комуникативни нарушения, които са в обхвата на практиката на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Ще познават мрежата в която специалистът ще упражнява практиката си;
- ✓ Основните различия между органични и функционални комуникативни нарушения, които са в обхвата на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ За епидемиологията, разпространението, етиологията, основната симптоматика на комуникативните нарушения, които са в обхвата на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ За теории за нормалната комуникация и тяхното влияние върху диагностиката и терапията на определени комуникативни нарушения;

2. Студентите ще могат (умения):

- ✓ Да демонстрират разбиране за ролята на професията на речеви и езиков патолог;
- ✓ Да познават и описват мрежата в която ще упражняват професията на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Да познават основните различия между органични и функционални комуникативни нарушения, които са в обхвата на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Ще демонстрират познания за епидемиологията, разпространението, етиологията, основната симптоматика на комуникативните нарушения, които са в обхвата на медицинския речеви и езиков патолог.

3. Студентите ще придобият компетенции за:

- ✓ Обхвата на практиката на медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ За комуникативните нарушения, с които ще се занимава медицинския речеви и езиков патолог;
- ✓ Ще познават актулната официално призната терминология по МРЕП; актулни теории за комуникативните нарушения, които са в обхвата на медицинския речеви и езиков патолог.

9. **Начин на преподаване:** аудиторно чрез лекции и семинари, и извънаудиторно.

Въведение в медицинската речева и езикова патология МРЕП07	60ч Аудиторна заетост	45ч Лекции	15ч Семинари	60ч. Извънаудиторна заетост	40ч Самостоятелна работа	20ч Курсови разработки
--	--------------------------	---------------	-----------------	--------------------------------	-----------------------------	---------------------------

10. **Предварителни изисквания за обучение по учебната програма:** няма

Учебната програма е част от учебния план за обучение на магистри по *Медицинска речева и езикова патология*, четири семестъра на обучение. Предназначена е за дипломирани специалисти с образователно-квалификационна степен бакалавър и/или магистър по някоя от специалностите от област 7. Здравеопазване и спорт като 7.1. Медицина, 7.2. Стоматология, 7.3. Фармация, 7.4. Обществено здраве, 7.5. Здравни грижи, както и от други професионални направления като 3.2. Психология, 3.4. Социални дейности, 1.2. Педагогика и др.

Настоящата учебна програма е сравнена с подобни дисциплини като: *Syllabus for Medical Speech Pathology*, University of Louisiana, САЩ и *Introduction to Speech and Language Pathology*, Karolinska Institute, Стокхолм, Швеция.

11. **Препоръчани избираеми компоненти на учебната програма:** всички компоненти на учебната програма са задължителни

12. **Съдържание на учебната програма**

12.А. **Тематично съдържание на лекционния курс**

Тема 1. Обхват на медицинската речева и езикова патология. Диференциране на МРЕП от немедицинската речева и езикова патология. Субспециализации в МРЕП. Процедури и компетенции в МРЕП. Практически насоки на МРЕП. Проблеми на клиничната практика в МРЕП. Осъществяване на здравна езикова и речева услуга по МРЕП. (2 часа)

Тема 2. История на професията на МРЕП. Развитие на учението за речева и езикова патология през 18, 19, 20 век в различни страни от света. Американски модел. Британски модел. (2 часа)

Тема 3. ICF модел на СЗО. (2 часа)

Тема 4. Медицинска етика и речева и езикова патология.

Професионална етика и правила на упражняване на професията на медицинския

речеви и езиков патолог. Основни принципи на медицинската етика. Фактори, които влияят върху етичната дилема, бариери при вземане на решения за терапия. Техники, които улесняват вземането на решения в МРЕП. (2 часа)

Тема 5. Професионално лицензиране. Професионална отговорност. (2 часа)

Тема 6. Класификации в речевата и езикова патология. (2 часа)

Тема 7. Неврологично базирани езикови нарушения. Видове. (2 часа)

Тема 8. Диагностика на афазия. Клинични компетенции при афазия. Концепти и принципи определящи диагностиката при афазия. ICF модел на СЗО. Цели и методи при диагностика на афазия. (2 часа)

Тема 9. Рехабилитация на афазия. Клиничен мениджмънт – общи характеристики. Перспективи при рехабилитация на афазия. Практика, базирана на доказателства при афазия. Планиране на рехабилитация на афазия при лица с мозъчно-съдови заболявания. (4 часа)

Тема 10. Когнитивно-комуникативна рехабилитация вследствие травматично мозъчно увреждане (ТМУ). Разпространение. Степен на тежест на нарушението. Когнитивни и комуникативни проблеми вследствие ТМУ. Езикови характеристики. Практика, базирана на доказателства при ТМУ. Работа в екип. (2 часа)

Тема 12. Дизартрия. Клинични компетенции при дизартрия. Концепти и принципи определящи диагностиката при дизартрия. ICF модел на СЗО. Цели и методи при диагностика на дизартрия при възрастни. Дизартрия при дегенеративни заболявания. (2 часа)

Тема 12. Деменция. Невродегенеративна деменция. Езикова симптоматика и проблеми в комуникирането. Комуникативни нарушения и клиничен мениджмънт. Директни и индиректни интервенции при лица с деменция. Работа в екип с медицински специалисти. (2 часа)

Тема 13. Гласови нарушения. Принципи за диагностика и клиничен мениджмънт. Практика, базирана на доказателства при гласови нарушения. Работа в екип. ICF модел на СЗО. (2 часа)

Тема 14. Психогенни комуникативни нарушения. Терминология. Класификация. Епидемиология. Психиатрична коморбидност. Диагностика и терапия. (2 часа)

Тема 15. Неврогенно заекване. Психогенно заекване. Заекване, асоциирано с придобити неврологични заболявания. Кодирание и класификация на нарушенията на плавността на речта според МКБ-10. (2 часа)

Тема 16. Дисфагия. Естество на популацията на лицата с дисфагия в звената за интензивна помощ. Скрининг. Диагностични процедури. Инструментална диагностика. Практика, базирана на доказателства при дисфагия. Работа в екип с медицински специалисти. (2 часа)

Тема 17. Езикови нарушения при деца с различни заболявания. (3 часа)

Тема 18. Текущи насоки и подходи в здравната грижа: какво следва да знае медицинския речеви и езиков патолог. Нарастване на обхвата на практиката на речевия и езиков патолог. Телепрактика и приложение на нови технологии в отделенията за здравни грижи. (1 час)

Тема 19. Речеви моторни нарушения на развитието. Непрогресивна дизартрия и речева апраксия. Основни характеристики. (3 часа)

Тема 20. Клинична документация в МРЕП. Типове документация. Цели на използване и приложение. Формат на документацията. (2 часа)

12.Б. Тематично съдържание на семинарните занятия

Тема 1. Езикови нарушения при деца с различни заболявания. (2 часа)

Тема 2. Ранен детски аутизъм. Езикови нарушения. (3 часа)

Тема 3. Неврогенно и психогенно заекване. (2 часа)

Тема 4. Психогенни гласови нарушения. (2 часа)

Тема 5. Афазии. (3 часа)

Тема 6. Речеви моторни нарушения. (3 часа)

13. Техническо и информационно осигуряване на обучението: мултимедиен проектор, преносим компютър, проекционен екран

Студентите имат достъп до Simacase - образователна платформа по речева и езикова патология в САЩ, както и до Master clinical network, мрежа създадена за практическо обучение на студенти по речева и езикова патология, съгласно стандартите на Американската асоциация на речевите и езикови патолози (ASHA). Студентите имат достъп и до бази данни за клиничен тренинг предоставени от Австралийският център за изследване на заекването.

14. Библиография

Георгиева, Д. (2020). *Практика, базирана на доказателства в езиково-говорната патология (диагностика и терапия на заекване)*. Благоевград: Смилков.

Georgieva, D., & Stoilova, R. (2021). Medical Speech-Language Pathology in Bulgaria – A Comparative Study of the Current Status and Development. *Journal of ReAttached Therapy and Developmental Diversities*. <https://doi.org/10.26407/2021jrtd.1.41>

Frattali, C., & Golper, L. A. (2007). Evidence-Based Practice and Outcomes-Oriented Approaches in Speech-Language Pathology. In Johnson, A. F., & Jacobson, B. H. (Eds.), *Medical Speech-Language Pathology. A Practitioner's Guide* (2nd ed., pp. 223-236). Thieme.

Johnson, A. F., & Jacobson, B. H. (2007). The Scope of Medical Speech-Language Pathology. In Johnson, A. F., & Jacobson, B. H. (Eds.), *Medical Speech-Language Pathology. A Practitioner's Guide* (2nd ed., pp. 3-7). Thieme.

Georgieva, D. (2010). Education of logopedists or speech-language pathologists in Bulgaria, Greece, Macedonia, Poland and Russia. *Folia Phoniatica et Logopaedica*, 62(5), 217-222.

Georgieva, D., Wozniak, T., Topbash, S., Vitaskova, K., Vukovic, M., Zemva, N., & Duranovic, M. (2014). Education of Speech Language Therapists in some Central and Southeast European Countries. *Folia Phoniatica et Logopaedica*, 66(4-5), 183-196.

Georgieva, D., & Orlikoff, R. F. (2020). A comparative overview of evidence-based treatment of stuttering in Bulgaria and in the USA and Canada. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 2(2), 119-128. <https://doi.org/10.26407/2019jrtd.1.23>

Georgieva, D., & Stoilova, R. (2021). The development of Medical Speech-Language Pathology in Bulgaria. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, <https://doi.org/10.26407/2021jrtd.1.41>

Hedge, M. N. (2001). *Introduction to communicative disorders*. Third edition. Austin, Texas: Pro-Ed

Yorkstone, K. M., Beukelman, D. R., Strand, E. A., & Bell, K. R. (1999). *Management of motor speech disorders in children and adults*. Austin, Texas: Pro-Ed.

World Health Organization, (2001). *International Classification of Functioning, Disability, and Health (ICF)*. <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health>

Допълнителна литература и източници на информация за извънаудиторната заетост на студентите:

American Speech-Language-Hearing Association (2007). *Scope of Practice in Speech-Language Pathology. Ad Hoc Committee on the Scope of Practice in Speech-Language Pathology*. <https://doi.org/10.1044/policy.SP2007-00283>

American Speech-Language-Hearing Association (1986). The autonomy of speech-language

pathology and audiology. *ASHA*, 28, 53-57.

American Speech-Language-Hearing Association (1993). Definitions of communication disorders and variations. *ASHA*, 35 (Suppl. 10), 40-41.

American Speech-Language-Hearing Association (1997). *Preferred practice patterns of the profession of speech-language pathology*. <https://doi.org/10.1044/policy.PP2004-00191>

Cheng, L-R. L. (2010). Revised IALP Education Guidelines (September 1, 2009): IALP Guidelines for Initial Education in Speech-Language Pathology. *Folia Phoniatica et Logopaedica*, 62(5), 210-217.

Council for Clinical Certification in Audiology and Speech-Language Pathology of the American Speech-Language-Hearing Association (2013). *2014 Standards for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology*. <https://inte.asha.org/Certification/2014-Speech-Language-Pathology-Certification-Standards/>

Duchan, J. F. (2002). What do you know about your profession's history? And Why Is It Important? *The ASHA Leader*, 7(23), 4-29. <https://doi.org/10.1044/leader.FTR.07232002.4>

Ferguson, M. & Spence, W. (2012). Towards a definition: what does 'health promotion' mean to speech and language therapists? *International Journal of Language and Communication Disorders*, 47, 522-533.

Lubinski, R., & Golper, L. A. G. (2007). Professional Issues: From Roots to Reality. In Lubinski, R., Golper, L. A. G., & Frattali, C. M. (Eds.), *Professional Issues in Speech-Language Pathology and Audiology* (3rd ed., pp. 3-24). Delmar Cengage Learning.

Orlikoff, R. F., Schiavetti, N., & Metz, D. E. (2022). *Evaluating research in communication disorders* (8th ed.). Pearson.

Допълнително информационно обезпечаване в онлайн среда:

A guide to internet resources in Speech Language Pathology

http://www.abacon.com/internet_guides/spath/weblinks.html

http://education-portal.com/degree_in_speech_therapy.html

<http://youiversitytv.com/careers/speech-pathologist>

<http://www.youtube.com/user/UniCanterburyCMDs/videos>

15. Планирани учебни дейности и методи на преподаване:

Учебната програма предвижда лекции и семинари, както и текущ контрол над извънаудиторната заетост на студентите, която е в рамките на 60 часа (40ч за самоподготовка, задачи за самостоятелна работа като четене на статии с мета-анализ и

систематични доклади за комуникативни нарушения, които са в обхвата на МРЕП; 10 ч за разработване на две курсови работи, 10 ч групово и индивидуално решаване на клинични казуси).

Методи на преподаване - лекционно изложение, базирано на научни-базирани данни от специализираната литература; дискусии; дебат по теми от курса; работа в „малки групи“. Целта на преподаването в рамките на курса е да развие у студентите: (i) рефлексивно мислене, (ii) колаборативна практика, (iii) професионални компетенции, (iv) професионално знание и практика и (v) професионална осъзнатост и отговорност.

16. Оценяване. Критерии за оценяване.

Осъществява се чрез писмен изпит-тест в рамките на два часа. По време на семестъра, студентите получават текущи оценки, които се определят от изпълненията на задачите, които са им поставени и които текущи оценки участват във формирането на крайната оценка на изпита с тегло 50%.

По време на изпитната сесия се провежда окончателен писмен изпит с продължителност 2 учебни часа, формиращ 50% от крайната оценка. Оформената оценка се мотивира пред студента и се вписва в изпитния протокол и студентската книжка.

Неполучилите положителна оценка студенти се явяват на поправителен изпит, който се провежда отново с писмен тест.

Ако и на поправителната сесия студентът не успее да издържи изпита, има право да се яви на нов изпит в рамките на ликвидационната сесия.

Допуска се възможността за **освобождение от финален изпит**, ако:

- ✓ студентът изпълни всички задачи от текущия контрол отлично
- ✓ е бил обучаван по тази учебна програма в чужбина по програма Еразъм
- ✓ работи като член на научно-изследователски екип, разработващ проблем/и по тематиката на учебната програма
- ✓ участва с доклад на международна конференция
- ✓ публикува у нас или в чужбина по тематиката на учебната програма.

Окончателният изпит се провежда под формата на **писмен тест**, който съдържа отворени и затворени въпроси от съдържанието на лекционния курс. Оценяването отчита:

- ✓ За среден 3 студентът трябва да отговори пълно и точно на 50 + 1 % от въпросите
- ✓ За добър 3.50 – добър 4.00 на 56 % до 60 % от въпросите
- ✓ За добър 4.00 - много добър 4.50 на 66 % – 75 % от въпросите
- ✓ За много добър 4.50 – много добър 5.00 на 76 %-85 % от въпросите
- ✓ За много добър 5.00 – отличен 5.50 на 86 %-95 % от въпросите
- ✓ За отличен 5.50- 6.00 на 96 % -100 % от въпросите.

--

17. Език на преподаване: български
---

18. Стажове/клинична практика: не в рамките на учебната програма. Провеждат се по време на едnodневната клинична практика
--

19. Изготвил съдържанието на учебната програма: Проф. Д-р Д. Георгиева

Контакт: Проф. Д-р Добринка Георгиева
Медицински университет – Пловдив
Бул. Васил Априлов 15А
Студентски информационен център – стая 13
doby_logo@abv.bg